

ANALIZA VREMENSKIH NIZOVA

DRUGI KOLOKVIJ

ZADATAK 1: [25 bodova]

- (a) Za dvije slučajne varijable X, Z , $EX^2 < \infty$, $EZ^2 < \infty$, definirajte najbolju predikciju i najbolju linearnu predikciju za X na osnovu Z .
- (b) Za proces

$$X_t = 0.5X_{t-2} + Z_t, \quad \{Z_t\} \sim WN(0, \sigma^2),$$

odredite odrezanu predikciju za X_{n+h} , $h \geq 1$ na osnovu $X_1, \dots, X_n$. Odredite aproksimaciju srednje kvadratne greške takve predikcije. Čemu konvergira predikcija i greška predikcije kad $h \rightarrow \infty$?

ZADATAK 2: [20 bodova]

Prosječni mjesečni vodostaji neke rijeke ne mijenjaju se značajno iz godine u godinu te se stoga mogu opisati procesom $V_t = V_{t-12} + Z_t$, $t \in \mathbb{Z}$. Kako mjerenje vodostaja nije u potpunosti pouzdano, izmjerene vrijednosti opažamo uz šum, stoga je model za izmjerene vrijednosti vodostaja

$$X_t = V_t + W_t,$$

gdje je $\{W_t\} \sim WN(0, \sigma_W^2)$ nezavisna od $\{Z_t\}$ (primijetiti da općenito $\sigma_W^2 \neq \sigma_Z^2$). Je li $\{X_t\}$ stacionaran? Kako ga možemo transformirati tako da dobijemo stacionaran proces? Odredite funkciju autokovarijanci tako dobivenog procesa. Gledano po funkciji autokovarijanci, kojem sezonalnom modelu odgovara dobiveni proces, odnosno proces $\{X_t\}$.

ZADATAK 3: [20 bodova]

- (a) Definirajte spektralnu gustoću stacionarnog procesa i navedite osnovna svojstva.
- (b) Odredite spektralnu gustoću procesa

$$X_t = 0.5X_{t-2} + Z_t, \quad \{Z_t\} \sim WN(0, \sigma^2).$$

ZADATAK 4: [20 bodova]

- (a) Kada za dvodimenzionalan proces $\{(X_t, Y_t)^T, t \in \mathbb{Z}\}$ kažemo da je stacionaran?
- (b) Neka je zadan proces

$$\begin{aligned} X_t &= Z_{t-1}, \\ Y_t &= Z_t, \end{aligned}$$

gdje je $\{Z_t\} \sim WN(0, \sigma^2)$. Je li $\{(X_t, Y_t)^T\}$ stacionaran? Jesu li $\{X_t\}$ i $\{Y_t\}$ stacionarni procesi? Je li $\{(X_t, Y_t)^T\}$ bijeli šum? Jesu li $\{X_t\}$ i $\{Y_t\}$ bijeli šumovi? Obrazložite odgovore.

- (c) Pretpostavimo sada da je u prethodnom $\{Z_t\}$ slučajna šetnja $Z_t = Z_{t-1} + W_t$, $\{W_t\} \sim WN(0, \sigma^2)$. Jesu li procesi $\{X_t\}$ i $\{Y_t\}$ kointegrirani?

ZADATAK 5: [15 bodova]

Definirajte $GARCH(1, 1)$ proces te pokažite da ima svojstvo uvjetne heteroskedastičnosti. Pokažite da kauzalan i invertibilan $ARMA(1, 1)$ proces nema to svojstvo.